

Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu

Informacje ogólne

Kto ma prawo do obrony

Prawo do obrony należy do podstawowych praw i wolności osobistych każdego człowieka i obywatela. Gwarantuje je Konstytucja RP, która stanowi, że: każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania; może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. Prawo do korzystania z pomocy obrońcy ma tylko oskarżony. Za oskarżonego uważa się osobę, przeciwko której wniesiono oskarżenie do sądu, a także osobę, co do której prokurator złożył wniosek o warunkowe umorzenie postępowania. Pozostałe osoby (np. podejrzany) korzystają z pełnomocników.

ZAPAMIĘTAJ

Prawo do obrońcy ma nie tylko oskarżony, który został pozbawiony wolności, ale także ten, który odpowiada z wolnej stopy.

Z wyboru lub z urzędu

Obrońca z wyboru – to obrońca ustanowiony przez oskarżonego. Obrońca z urzędu jest natomiast ustanawiany przez prezesa sądu w wypadku, gdy oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, a ustawa wymaga, aby oskarżony miał zapewnioną obronę. Oskarżony może mieć jednocześnie nie więcej niż trzech obrońców. W przypadku gdy oskarżony otrzymuje obronę

z urzędu, zawsze jest to jedna osoba. Oskarżony nie może domagać się, aby sąd wyznaczył mu większą liczbę obrońców.

Oskarżony może otrzymać obrońcę z urzędu jedynie wówczas, gdy nie ma obrońcy z wyboru.

Kto ma prawo do obrońcy z urzędu

Podstawą do wyznaczenia obrońcy z urzędu jest wniosek oskarżonego wykazujący, że nie jest on w stanie bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziny ponieść kosztów obrony. Okoliczność pozostawania w trudnej sytuacji materialnej należy wykazać odpowiednimi dokumentami. Ocena, czy oskarżony znajduje się w takiej sytuacji, należy do prezesa sądu lub sądu właściwego do rozpoznania sprawy. W związku z tym nie można oskarżonemu odmówić udzielenia obrony z urzędu, gdy, w ocenie prezesa sądu, jego sytuacja finansowa i majątkowa wskazuje, że nie będzie on w stanie ponieść kosztów obrony. Bez znaczenia jest w tym przypadku stopień skomplikowania sprawy albo zagrożenie karą za zarzucany oskarżonemu czyn.

PUŁAPKI

Prawo karne procesowe przewiduje wyłącznie obronę przez adwokata, tzn. że obrońcą może być jedynie osoba uprawniona do obrony według przepisów prawa o adwokaturze. Obrońcą nie może więc być radca prawny albo członek rodziny oskarżonego niebędący adwokatem.

Ustanowienie obrońcy z urzędu jest obowiązkowe również wówczas, gdy:

- oskarżony jest nieletni,
- oskarżony jest głuchy, niemy lub niewidomy,
- zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności oskarżonego,

- sąd uzna to za niezbędne ze względu na okoliczności utrudniające obronę, np. nieporadność życiową oskarżonego,
- oskarżonemu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym przed sądem okręgowym zarzucono zbrodnię lub jest pozbawiony wolności.

W wymienionych przypadkach wyznaczenie obrońcy następuje z urzędu i w zasadzie nie wymaga wnoszenia pism procesowych, chyba że jako sygnalizacji o stanie zdrowia oskarżonego.

Wyznaczenie z urzędu nakłada na obrońcę obowiązek podejmowania czynności procesowych aż do prawomocnego zakończenia postępowania. Jeżeli jednak czynności należy dokonać poza siedzibą lub miejscem zamieszkania obrońcy z urzędu, prezes sądu, przed którym ma być dokonana czynność, a w postępowaniu przygotowawczym prezes sądu rejonowego miejsca czynności, na uzasadniony wniosek dotychczasowego obrońcy, wyznacza dla dokonania tej czynności innego obrońcę spośród miejscowych adwokatów.

GP RADZI

„Jeżeli wyznaczony przez sąd adwokat z urzędu źle wypełnia swoje obowiązki, wówczas oskarżony ma prawo zgłosić wniosek o wyznaczenie nowego obrońcy w miejsce dotychczasowego. Należy jednak pamiętać, że oświadczenie oskarżonego złożone w toku rozprawy o utracie zaufania do obrońcy wyznaczonego mu z urzędu w warunkach obowiązkowego udziału obrońcy w rozprawie, nie poparte żadną argumentacją, nie stanowi samo przez się powodu do wyznaczenia innego obrońcy z urzędu. W każdym bowiem wypadku ocena zasadności takiego oświadczenia podlega kontroli sądu ” (wyrok SN z 20 marca 1986 r., sygn. akt I KR 7/86, OSNKW z 1986 r. nr 11–2, poz. 99).

Obowiązki obrońcy

Zadaniem obrońcy jest niesienie fachowej pomocy oskarżonemu przez udzielenie porad i dokonywanie czynności na jego korzyść. Czynności obrońcy oskarżonego zmierzają z reguły do wykazania niewinności oskarżonego lub złagodzenia jego odpowiedzialności karnej. W tym celu obrońca przeciwstawia się oskarżeniu. Jako pomocnik oskarżonego służy mu radą i pomocą prawną. Może przedsięwziąć czynności jedynie korzystne dla oskarżonego. Obrońca, dokonując czynności korzystnych dla oskarżonego, może działać nawet wbrew jego woli. Obrońca dysponuje tymi samymi uprawnieniami procesowymi co oskarżony. Korzystać z nich może wtedy, gdy określona czynność procesowa ma przynieść korzyść interesom oskarżonego.

Udział obrońcy w postępowaniu nie wyłącza osobistego działania w nim oskarżonego. Obrońca nie może uszczuplać praw oskarżonego i nie może mu zabronić podejmowania takich czynności w procesie, których chce on dokonać.

ZAPAMIĘTAJ

Obowiązkiem obrońcy jest obrona oskarżonego. Musi on podjąć wszystkie dostępne i prawem przewidziane środki, aby obowiązek ów zrealizować. Wolno mu ujawnić tylko te fakty, które są dla oskarżonego korzystne. Upoważniony jest on bowiem do działania wyłącznie na korzyść oskarżonego.

Jak przygotować wniosek

Krok 1

ADRESAT. Konieczne jest wskazanie adresata. Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu powinniśmy skierować do prezesa sądu, przed którym toczy się sprawa, w której domagamy się obrońcy z urzędu.

Krok 2

WNIOSKODAWCA. Musimy podać swoje dokładne dane. Chodzi tu o imię, nazwisko i miejsce zamieszkania. Można też wskazać przepis, który stanowi podstawę naszej odpowiedzialności.

Krok 3

SYGNATURA. Należy podać sygnaturę akt. Chodzi tu o wskazanie numeru sprawy, w której domagamy się obrońcy z urzędu.

Krok 4

CEL WNIOSKU. Z treści pisma musi wynikać wyraźnie, że domagamy się wyznaczenia obrońcy z urzędu. Wniosek taki powinien być sformułowany na samym początku pisma, tak aby od razu było wiadomo, o co nam chodzi.

Krok 5

UZASADNIENIE. W uzasadnieniu musimy udowodnić, że warunki materialne naszej rodziny wykazują, że nie jesteśmy w stanie ustanowić obrońcy bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. W sytuacji gdy np. mąż nie osiąga żadnych zarobków, a żona jest dobrze sytuowana, sąd może nie uwzględnić wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Naszą trudną sytuację materialną musimy udowodnić. Najlepsze będą do tego celu dokumenty urzędowe.

Krok 6

ZAŁĄCZNIKI. W wykazie załączników musimy wskazać szczegółowo pisma, które służą udowodnieniu naszej trudnej sytuacji materialnej, stanowiącej uzasadnienie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Dołączone do wniosku pisma powinny zostać złożone w oryginałach.

Krok 7

PODPIS. Podpis musi być własnoręczny. Nie może to być np. pieczętka z podpisem, który został na niej odwzorowany.

WAŻNY ADRES

Naczelna Rada Adwokacka

Informacja NRA

tel. (0-22) 505 25 01

fax (0-22) 505 25 08

e-mail: nra@nra.pl

<http://www.adwokatura.pl/>

Formalności

Wniesienie wniosku

Wniosek można wnieść osobiście w biurze podawczym właściwego sądu. Składając go, dobrze jest uzyskać potwierdzenie przyjęcia przez urzędnika, poprzez przybicie pieczęci z datą wpłynięcia dokumentu. Wniosek można też przesłać listem poleconym na adres sądu.

PODSTAWA PRAWNA

- **Art. 77–88 ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 z późn.zm.).**

Arkadiusz Koper